

УДК 811.111'06'373.46

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/30.212331>**Катерина КРАВЕЦЬ,**
orcid.org/0000-0003-0889-9623викладач кафедри іноземних мов
юридичного факультетуКиївського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) kravets.katerina@gmail.com**АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ
У РОМАНІ «РОЗПЛАТА» ДЖОНА ГРІШЕМА**

У пропонованій розвідці представлено структурний, семантичний та стилістичний аналіз англійських юридичних термінів, наявних у романі «Розплата» Джона Грішема.

Термін – це професійний «мовний каркас» будь-якої галузі, який потребує різностороннього та комплексного лінгвокогнітивного дослідження. Термінотворенню притаманна динамічність: одні одиниці детермінологізуються, тобто стають зрозумілими без фахової освіти, інші крокують у термінологічний простір разом із новими відкриттями та проривами. Фахова термінологіка будь-якої мови і галузі має чіткі характерні ознаки, притаманні саме цьому лінгвістичному пласту, а саме: точність, однозначність, системність, офіційність, логічна послідовність, високий рівень стандартизації. Юридичні терміни є частиною загальномовної, цілісної термінологічної системи, а отже, характеризуються стійкими, прозорими, логічними лінгвістичними зв'язками, мають подібні ознаки та функціонують у концептуальній закономірності з іншими термінами.

Джон Грішем – сучасний американський письменник, який вважається беззаперечним майстром юридичного слова в художніх текстах. Автор професійно насичує роман «Розплата» загальноповсюдними та вузькоспеціальними, моно- та полікомпонентними, синонімічними та антонімічними юридичними термінами, повсякчас вдається до роз'яснень складних правових понять та процесів.

У реферованій розвідці проаналізовано та проілюстровано інтеграцію правових термінів у речення з різноманітними стилістичними прийомами. Юридичним термінам притаманна стилістична нейтральність та відсутність експресивності в межах термінологічного поля, проте Джон Грішем майстерно використовує їх в авторському семантико-лінгвістичному просторі та залучає до різних стилістичних прийомів, де вони набувають образності та суб'єктивно-оцінних відтінків.

Різнібічне дослідження юридичних термінів дає змогу зрозуміти лінгвістичну унікальність та всесвітній успіх юридичного трилера «Розплата» Джона Грішема.

Ключові слова: термінологія, юридичний термін, юридичний трилер.

Kateryna KRAVETS,
orcid.org/0000-0003-0889-9623
Teacher at the Foreign Languages Department
of the Faculty of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) kravets.katerina@gmail.com**ANALYSIS OF ENGLISH LEGAL TERMS
IN “THE RECKONING” BY JOHN GRISHAM**

The paper presents the structural, semantic and stylistic analysis of English legal terms in “The Reckoning” by John Grisham.

The term is a professional “language framework” of any field, which requires a diverse, comprehensive linguistic and cognitive research. Term-building is dynamic: some units lose the status of a term, i.e. they become clear without professional education, others step into the terminological space alongside new discoveries and breakthroughs. Professional terminology of any language and field has clear characteristics inherent to this linguistic layer, namely: accuracy, unambiguity, consistency, formality, logical sequence, a high level of standardization. Legal terms constitute a part of the common, coherent terminological system, and are therefore characterized by fixed, transparent, logical linguistic links, they have similar features, and function in conceptual accordance with other terms.

John Grisham is a contemporary American writer who is considered to be the undisputed master of the legal word in literary texts. The author professionally fills his novel “The Reckoning” with commonly used and specialized, mono- and multicomponent, synonymous and antonymous legal terms, frequently resorting to explanations of complex legal concepts and processes.

The given research analyzes and illustrates the integration of legal terms into sentences with various stylistic devices. Legal terms are characterized by stylistic neutrality and lack of expressiveness within the terminological field, but John Grisham skillfully uses them in the author's semantic space and engages in various stylistic devices, where they acquire imagery and subjective evaluations.

A comprehensive linguistic study of legal terms gives us a chance to grasp the linguistic uniqueness and global success of the legal thriller "The Reckoning" by John Grisham.

Key words: terminology, legal term, legal thriller.

Постановка проблеми. Фахова термінологіка, юридична зокрема, є багатограним та важливим професійним пластом сучасної лінгвістики; її аналіз потребує ґрунтового та комплексного дослідження з огляду на різні підходи до дефініції, детальне виокремлення ознак та функцій. Термін є унікальним лінгвістичним поєднанням професійного, суспільного та наукового спілкування. Цей мовний феномен має різні тлумачення, проте беззаперечними є його основні характеристики: точність, однозначність, системність, офіційність, логічна послідовність, високий рівень стандартизації.

Аналіз досліджень. Значущість термінів у мовній системі підтверджується численними монументальними дослідженнями, які постійно доповнюються новими розвідками. Проблеми тлумачення та становлення фахової термінологіки вивчали слов'янські та зарубіжні дослідники, зокрема В. В. Виноградов, В. М. Лейчик, Д. С. Лотте, Г. О. Винокур, Б. Н. Головін, Е. Ф. Скороходько, А. Ширмер, Дж. Фельбер, Й. Сміт, Ф. Дорнер та інші.

Мета статті – узагальнити значення термінів у мовній системі, проаналізувати структурний розподіл, семантичне навантаження, стилістичну значущість та цільове призначення юридичних термінів у романі Дж. Грішема «Розплата».

Виклад основного матеріалу. Більшість сучасних досліджень пропонують два підходи до визначення терміна: структурно-субстанційний та функціональний. Прихильники першого з них розглядають термін як особливе слово, яке протиставляється за семантичною та граматичною структурою загальноживаному. Прихильники функціонального підходу вважають, що термін – це тип вживання лексичної одиниці, а не особливий тип лексичної одиниці (Яцишин, 2013: 101). В. В. Виноградов пропонує акцентувати не лише на лексикографічній значущості терміна, а й на функціонуванні терміна в мові, і зазначає, що у створенні та визначенні терміна є дві сторони: структурно-мовна та поняттєва, семантична, зумовлена розвитком системи понять тієї чи іншої науки, того чи іншого виробництва, ремесла. Обидві ці сторони взаємопов'язані і разом із тим зумовлені історією, культурно-історичною традицією (Виноградов, 1961: 7).

Аналіз різних критеріїв та принципів дефініції терміна, зокрема зазначених вище, дає підстави стверджувати, що нині немає універсального та уніфікованого визначення поняття «термін». В. Д. Табанакова пояснює цей факт тим, що, з одного боку, мало розроблені теоретичні основи термінознавства, не диференційовані його основні поняття і немає єдиної думки стосовно того, що таке науково-технічний термін. З іншого боку, всілякі визначення, які є в літературі, не завжди і не повною мірою пояснюють суть означуваного явища (Табанакова, 1982: 24).

Специфіка термінів зумовлена сферою функціонування термінологічних одиниць, а також тим, що терміни є номінативними одиницями мови науки й техніки, а не одиницями природної мови загалом. Саме в науковій сфері мови терміни виконують основні функції: номінативну – назви класу спеціальних об'єктів чи їх ознак; сигніфікативну – позначення загального поняття, яке належить до системи спеціальних понять цієї галузі знання; комунікативну – передавання в часі і просторі спеціального знання (Лейчик, 1989: 38–39). Повсякчас виокремлюють ще одну функцію терміна – когнітивно-прагматичну. У межах когнітивної парадигми термінологія розглядається як результат когнітивної діяльності спеціаліста, що полягає в концептуалізації та вербалізації професійних знань. Рівень концептуалізації залежить від професійної компетенції спеціаліста, а також рівня розвитку тієї або іншої галузі знання. Лінгвісти стали усвідомлювати, що в терміні відбиваються і факти, що спостерігаються дослідником, і їх теоретичне осмислення (Мищенко: 82). Однак, на думку А. В. Лемова, ця функція досить обмежена та притаманна лише таким наукам, котрі дають змогу, використовуючи терміни, декларувати власні вподобання та висловлювати певні почуття, переймання (Лемов, 2000: 74).

А. А. Реформатський виокремлює такі ознаки терміна: 1) моносемантичність у межах цієї термінології; 2) відсутність експресивного забарвлення, тобто відношення терміна вичерпуються його логічною та предметною спрямованістю, відсиланням до відповідного предмета або поняття; 3) стилістична нейтральність у межах термінологічного поля; 4) систематичність. Термін має

і лексично, і морфологічно органічно входить у відповідну систему, тобто бути здатним до відтворення похідних термінів і бути максимально парадигматичним (Реформатский, 1997: 52).

Юридичні терміни є частиною загальномовної, цілісної термінологічної системи, а отже, характеризуються стійкими, прозорими, логічними лінгвістичними зв'язками, мають подібні ознаки, та функціонують у концептуальній закономірності з іншими термінами.

Юридична термінологіка, як метамова сучасного правознавства та лінгвістики, успішно залучається до нетипових для неї текстів та жанрів, створюючи особливий «юридичний шарм» у неправничому семантичному полі. Беззаперечним майстром юридичного слова в художніх текстах по праву вважають американського письменника Дж. Грішема, автора численних бестселерів, які перекладено майже всіма мовами світу та багато з яких екранізовані за участю всесвітньо відомих акторів. Саме в юридичному трилері «Розплата» можна повною мірою відчутти значущість юридичних термінів для розкриття основного сюжету, створення інтригуючої правничої атмосфери та професійного портрету героїв.

Головна ідея роману «Розплата» – заплановане та відкрите вбивство пастора, вчинене Пітом Беннінгом, героєм війни, вірцевим чоловіком та батьком, віруючим християнином та успішним плантатором. Мотив холодного вбивства – розплата, але, за що саме, головний герой відмовляється зізнаватись, і його страчують. Тому в означеному романі часто зустрічаємо юридичний термін *murder* у складі різних словосполучень та структур: *accused of murder, a first-degree murder, a murder trial, a murder case, to be convicted of the murder, in preparation for a murder, a charge of murder, mass murder, to suspect in a murder, to be arrested for a murder, to indict someone for a murder*. Безумовно, холоднокривне та непередбачуване вбивство піддається критичному осуду місцевого народу, родини та суспільства загалом, тому юридичний термін *murder* повсякчас забарвлюється експресивними епітетами: *a monstrous murder, a senseless and horrible murder, a well-planned, premeditated and cold-blooded murder, a heartbreaking and infuriating murder, a wanton murder*.

За ступенем вживаності в означеному романі використовуються загальноновживані юридичні терміни, тобто ті, які набули статусу звичайного слова та є загальнодоступними і зрозумілими (а *trial, a defendant, to appeal, a lawsuit, a prosecutor, a jury, a jail, a testimony, a will, a testament, to sue, evidence* та інші), та вузькоспеціальні юридичні терміни, які

є характерними для професійної правничої сфери і мають семантичну однозначність та конкретність (*an affidavit, double jeopardy, an indictment, to prove a case beyond a reasonable doubt, to be subpoenaed, a clemency petition, a stipulation, an executrix, an injunction* та інші). Рівнопропорційне використання обох типів створює особливий юридичний колорит та атмосферу роману.

Характерною ознакою терміна є наявність дефініції – лаконічного, логічного визначення змісту конкретного поняття. Повсякчас у романі «Розплата» зустрічаємо роз'яснення певних юридичних термінів та процесів, які можуть бути незрозумілими реципієнту без правничої освіти та викликати так звані «інформаційний шум», спотворюючи розуміння тексту:

– *During his rebuttal, Burch Dunlap took off the gloves and demanded punitive damages, damages invoked in only the most offensive cases* (Grisham, 2019: 399).

– *A contractor asked Reed Taylor, a lawyer, about the appeals process. Reed explained that John Wilbanks had thirty days to notify the court that he would appeal, then thirty more to file his briefs and necessary paperwork* (Grisham, 2019: 174–175).

– *It was an attempt to transfer his biggest asset to his children to protect his land. In legal terms it is known as a fraudulent conveyance* (Grisham, 2019: 163).

Юридичний трилер «Розплата» Дж. Грішема насичений юридичними термінами різної композиційної структури, які можна поділити на:

1) однокомпонентні терміни (прості), насамперед іменники та дієслова: *parole, to deliberate, a bailiff, a conviction, a fraud, a legislature, to investigate, a clause, a bond, to validate, a lien, a foreclosure* та інші;

2) двокомпонентні терміни (складні), серед яких превалюють:

– субстантивні словосполучення (стрижневе слово – іменник): *a prison sentence, a code section, law enforcement, case law, a death warrant, a prosecution witness, a jury duty* та інші.

– дієслівні словосполучення (стрижневе слово – дієслово): *to plead guilty, to pass a judgement, to tender a witness, to serve time, to issue a ruling, to reject an appeal* та інші.

– ад'єктивні словосполучення (стрижневе слово – прикметник): *a preliminary motion, a fraudulent transfer, civil damages, a split verdict, a final summation, a frivolous petition, a contentious hearing* та інші.

– партиципні словосполучення (стрижневе слово – партицип 1/2): *an alleged victim, adjourned court, an expedited hearing, armed*

robbery, a pending appeal, a closing argument, a closing statement та інші.

В усіх моделях виділяються головний компонент та атрибутивні, які конкретизують значення базового терміна; їх правильна диференціація вкрай важлива для адекватного тлумачення та перекладу юридичних термінів;

3) багатокомпонентні терміни (синтаксичні), які за способом сполучення поділяються на:

– асиндетичні (прийменникові): *to be against the overwhelming weigh of the evidence, to be entitled to relief, initial appearance before the judge, to admit reports into evidence, to take an initial vote on the issue of guilt* та інші.

– синдетичні (безприйменникові): *a wrongful death action, an applicable code section, to impose the death penalty, a jury selection process, to do closing statements, to file post-trial motions, to take a witness stand* та інші.

Дж. Грішем також вдається до використання синонімічних та антонімічних термінів в юридичному трилері «Розплата» з метою уникнення повторів, підкреслення основної сюжетної лінії, деталізації, створення певної психологічної атмосфери та, насамперед, надання роману професійного правничого характеру.

Синоніми: *a death penalty – an execution – a capital punishment – a death sentence, a murder – a killing, to throw in jail – to put in prison, a first suspect – a prime suspect, a jury – a jury box – a jury pool, an imprisonment – an incarceration*. Варто зауважити, що означені синоніми мають різний смисловий, емоційний та професійний відтінок. Так, юридичний термін *a capital punishment* є емоційно нейтральним та вузькоспеціальним, у той час як *a death penalty* є загальноживаним та емоційно обтяженим; *to throw in jail* використовується в розмовному діалогічному мовленні, натомість терміном *to put in prison* користуються адвокати та судді означеного роману і т.д.).

Антоніми: *guilty – innocent, to affirm a conviction – to reverse a conviction, a plaintiff – a defendant, an opening statement – a closing argument, to remain free until trial – to remain in the custody*. Дж. Грішем використовує антонімічні сполучення повсякчас в одному реченні чи вузькому мікроконтексті для підсилення контрасту та полярності.

Широкий діапазон майстерного використання різноманітних юридичних термінів пояснюється тим, що Дж. Грішем за фахом адвокат, тому вся використана правнича лексика професійно та реалістично зображує судову тяганину, викриття злочинів, законодавчі процедури, перемовини тощо.

Юридичним термінам притаманна стилістична нейтральність та відсутність експресивності, проте автор майстерно інтегрує їх у речення з різними стилістичними прийомами, де вони набувають образності та суб'єктивно-оцінних відтінків.

1. Повтор (використовується автором для посилення виразності та драматичності мови героїв):

– анафора: *The were no fixed gallows, no trained executioners, no standard procedures, no protocol* (Grisham, 2019: 186);

– симплока: *Other than that, as John repeatedly explained, there was nothing to stop the execution. No pending appeals. No last-minute legal maneuverings. Nothing* (Grisham, 2019: 188);

– гемінація: *Well, Pete, I didn't make the law, but rules are rules* (Grisham, 2019: 181);

– анаклаза: *In addition to being an ex-con, he was ex-sailor, ex-marine, ex-carnival showboat, ex-hypnotist, and frequent drunkard* (Grisham, 2019: 187).

2. Метафора (розкриття сутності раціонального явища через образність іншого):

– *If we the people execute one of our own, there will be a bloody stain on Ford County that will never wash away* (Grisham, 2019: 165).

3. Гіпербола (навмисне перебільшення для підсилення виразності):

– *Now the rumor that he had murdered their preacher was too incredible to absorb* (Grisham, 2019: 28).

4. Оксюморон (створення протиріччя шляхом поєднання несполучуваних за значенням слів):

– *His job had lost its luster, primarily because there simply was not enough exiting crime in this corner of northern Mississippi* (Grisham, 2019: 76).

5. Еліпс (навмисне опущення слів, що не впливають на зміст):

– *The trial had been quick, the verdict quicker* (Grisham, 2019: 176).

6. Уособлення (перенесення якостей живих істот на предмети та явища):

– *Those in power would take him away and would probably execute him, but his land would endure forever and support his family* (Grisham, 2019: 4).

7. Епітет (художнє, авторське означення):

– *His plan has been to sow the seed of insanity early in the jury selection process, and then follow it with testimony that would be shocking, sad, credible, and convincing* (Grisham, 2019: 34).

8. Порівняння (уподібнення одного об'єкта іншому):

– *It was a handshake arrangement, one as iron-clad as any thick contract, and grounded on implicit trust* (Grisham, 2019: 7).

9. Риторичне питання (запитання, що не потребує відповіді):

– *And who knows what the jury will do in this case* (Grisham, 2019: 388)?

Означені та інші стилістичні прийоми надають юридичним термінам нового конотаційного значення, авторської жанрової індивідуальності, підсилюють образність, експресію та колорит.

Висновки. Отже, Дж. Грішем професійно та майстерно використовує найрізноманітніші мовні засоби в бестселері «Розплата», серед яких чільне місце займають юридичні терміни, що мають різну композиційну структуру, семантичне навантаження, стилістичну значущість та цільове призначення, роблячи цей роман унікальним із точки зору як лінгвістики, так і юриспруденції. Синонімічні та антонімічні юридичні терміни в романі «Роз-

плата» допомагають деталізувати та підкреслити основну сюжетну лінію, створити певну психологічну атмосферу та, насамперед, надати роману професійного правничого характеру.

Інтеграція правничих понять у речення з різноманітними стилістичними засобами (повтор, метафора, гіпербола, оксюморон, еліпс, уособлення, епітет, порівняння, риторичне запитання та інші) збагачує роман додатковим авторським колоритом та конотацією.

Напрямом подальших наукових розвідок є поглиблене вивчення значущості використання правових термінів у художньому дискурсі, зокрема у творчості Дж. Грішема, та оптимізація правильного трактування юридичної термінології в текстах неправового семантичного поля шляхом аналізу більшої кількості фактичного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виноградов В. В. Вступительное слово. *Вопросы терминологии. Материалы Всесоюзного терминологического совещания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1961. С. 3–10.
2. Лейчик В. М. Предмет, методы и структура терминоведения : автореф. дис. ... докт. филол. наук. Москва, 1989. 46 с.
3. Лемов А. В. Система, структура и функционирование научного термина (на материале русской лингвистической терминологии). Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 2000. 192 с.
4. Міщенко В. Я. Когнітивний підхід до вивчення термінології: наукове поняття та науковий концепт. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9376/1/Mishenko_82_83.pdf (дата звернення: 29.04.2020).
5. Реформатский А. А. Введение в языковедение. 5-е изд. Москва : Наука, 1997. 536 с.
6. Табанакова В. Д. Понятие научно-технического термина и требования к его определению. Горький : Изд-во ГГУ, 1982. 110 с.
7. Яцишин Н. П. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. *Термінологічний вісник*. 2013. № 2(2). С. 101.
8. Grisham J. *The Reckoning*. UK : Hodder & Stoughton, 2019. 502 с.

REFERENCES

1. Vinogradov, V. V. (1961). Vstupitel'noe slovo [Introductory remarks]. *Terminology issues. Materials of All-Union terminology conference*. Moscow: AS USSR Publ., pp. 3–10 [in Russian].
2. Leichik, V. M. (1989). Predmet, metody i struktura terminoveden'ya: avtoref. dis. dokt. filol. nauk [The subject, methods and structure of terminology: author. diss. Doct. of Philol.]. Moscow, 46 p. [in Russian].
3. Lemov, A. V. (2000). Sistema, struktura i funktsionirovanie nauchnogo termina (na materiale russkoi lingvisticheskoi terminologii) [The system, structure and functioning of a scientific term (based on Russian linguistic terminology)]. Saransk. Mordovia State University Publ., 192 p. [in Russian].
4. Mischenko, V. Ya. Kohnityvnyi pidkhid do vyvchennya terminolohii: naukovе poniattya ta naukovyi kontsept [Cognitiv approach to the study of terminology: a scientific notion and scientific concept]. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9376/1/Mishenko_82_83.pdf (last accessed: 29.04.2020), [in Ukrainian].
5. Reformatskii, A. A. (1997). Vvedenie v yazykovedenie. 5 izd. [Introduction to linguistics. 5th edition]. Moscow: Nauka, 536 p. [in Russian].
6. Tabanakova, V. D. (1982). Ponyatie nauchno-tekhnicheskogo termina i trebovaniya k ego opredeleniyu [The notion of a scientific and technical term and its definition requirements]. Gor'kii: GTU Publ., 110 p. [in Russian].
7. Yatsyshyn, N. P. (2013). Yurydychna terminologiya yak spetsializovana sistema pravovykh poniat' [Legal terminology as a specialized system of legal notions]. *Terminology journal*, Nr 2(2), pp. 101–106 [in Ukrainian].
8. Grisham J. (2019). *The Reckoning*. UK: Hodder & Stoughton, 502 p. [in English].